

GREEN THINKERS

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ

ԹԵՄԱ՝ ՕԴԻ ԱՂՏՈՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԸ
ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏՈՒՄ

Մոնիթորինգը իրականացվում է «Երիտասարդական նախաձեռնությունների կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից՝ «EmpowerYouth. Երիտասարդներին հուզող հարցերի շուրջ որոշումների կայացման գործում երիտասարդական կազմակերպությունների կարողությունների զարգացում» էրազմուս+ ծրագրի շրջանակներում:

ՄԵՐ ԹԻՄԸ

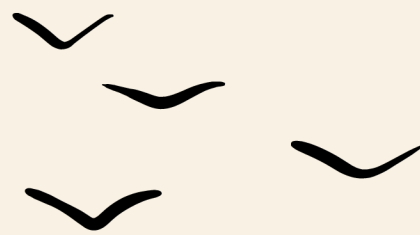
Լիլիթ Ներսեսյան
Սոֆյա Մկրտչյան
Էլմիրա Նիկողոսյան

Մենքոր՝ «Էջմիածնի երիտասարդների
տուն» բաց երիտասարդական
կենտրոնի երիտասարդական
աշխատող Հռիփսիմե Ավչյան

Արդիականությունը

- Օդի աղտոտվածությունը հանդիսանում է ժամանակակից հասարակության կարևոր բնապահպանական և առողջապահական խնդիրներից մեկը:
- Վաղարշապատ համայնքում օդի որակի վերաբերյալ համակարգված տվյալները քիչ են, քանի որ բացակայում են օդի որակի մշտադիտարկման կայանները:
- Խնդրի ուսումնասիրությունը կարևոր է արդյունավետ բնապահպանական քաղաքականությունների մշակման համար:

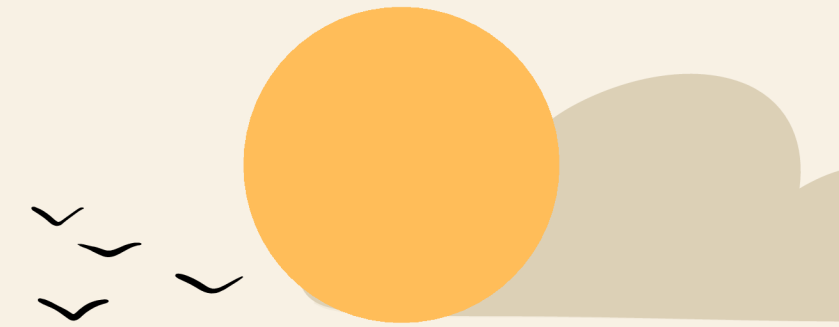

ՆՊԱՏԱԿԸ

Մոնիթորինգի ենթարկել Վաղարշապատ համայնքի մթնոլորտային օդի աղտոտվածության վիճակը, բացահայտել հիմնական աղբյուրները և գնահատել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը:

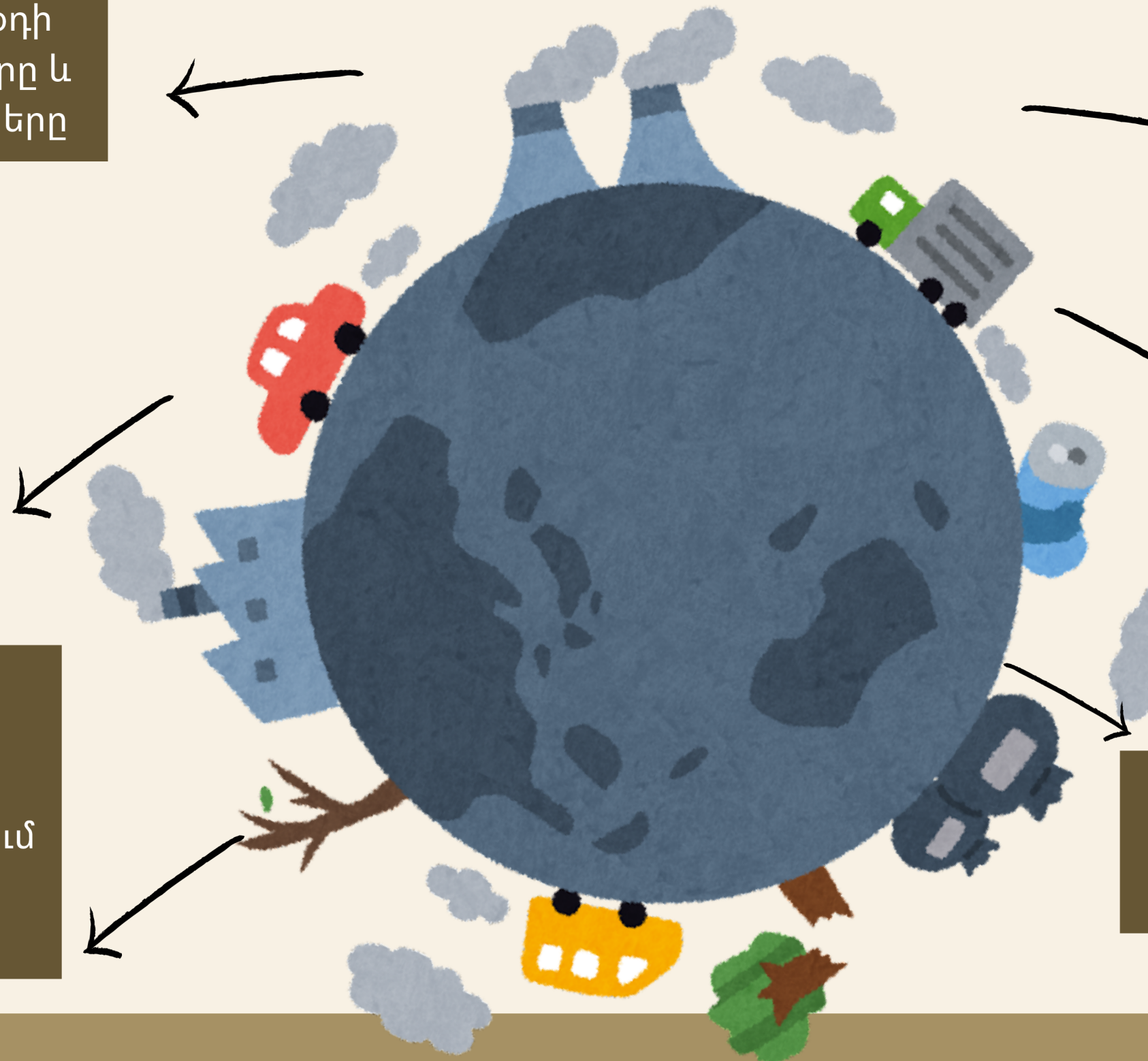
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մոնիթորինգի ենթարկել
Վաղարշապատ համայնքում օդի
աղտոտվածության հիմնախնդրը և
վերլուծել առկա տեղեկությունները

Բացահայտել՝ որոնք են
համայնքում օդի
աղտոտվածության վրա
ազդող հիմնական
գործոնները

Բացահայտել համայնքում
իրականացվող
բնապահպանական
նախագծերը, որոնք նպաստում
են օդի աղտոտվածության
նվազմանը

Պարզել համայնքապետարանի և
համապատասխան մարմինների
ներգրավվածության աստիճանը
շրջակա միջավայրի կառավարման
գործընթացներում

Ուսումնասիրել բնակչության,
մասնավորապես երիտասարդների,
իրազեկվածության մակարդակը օդի
աղտոտվածության հիմնախնդրի
վերաբերյալ

Մշակել առաջարկություններ՝ ուղղված օդի
որակի բարելավմանը և կառավարման
արդյունավետության բարձրացմանը

Օդի աղտոտվածության հիմնախնդիրը

- Հանդիսանում է ժամանակակից աշխարհի կարևորագույն բնապահպանական և առողջապահական մարտահրավերներից մեկը:
- ԱՀԿ-ի տվյալներով՝ աշխարհի բնակչության շուրջ 99%-ը շնչում է սահմանված չափանիշներին չհամապատասխանող օդ:
- Օդի հիմնական աղտոտիչներն են PM2.5 և PM10 փոշային մասնիկները, ազոտի երկօքսիդը (NO_2), ծծմբի երկօքսիդը (SO_2), ածխածնի մոնօքսիդը (CO) և գետնամերձ օզոնը (O_3):
- Հայաստանում օդի աղտոտվածությանը վերագրվող մահացության ցուցանիշը համաշխարհային միջինից բարձր է 19%-ով:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏ ԱՐԳԻՇՏԻ ՄԵԽԱԿՅԱՆԻ ՀԵՏ

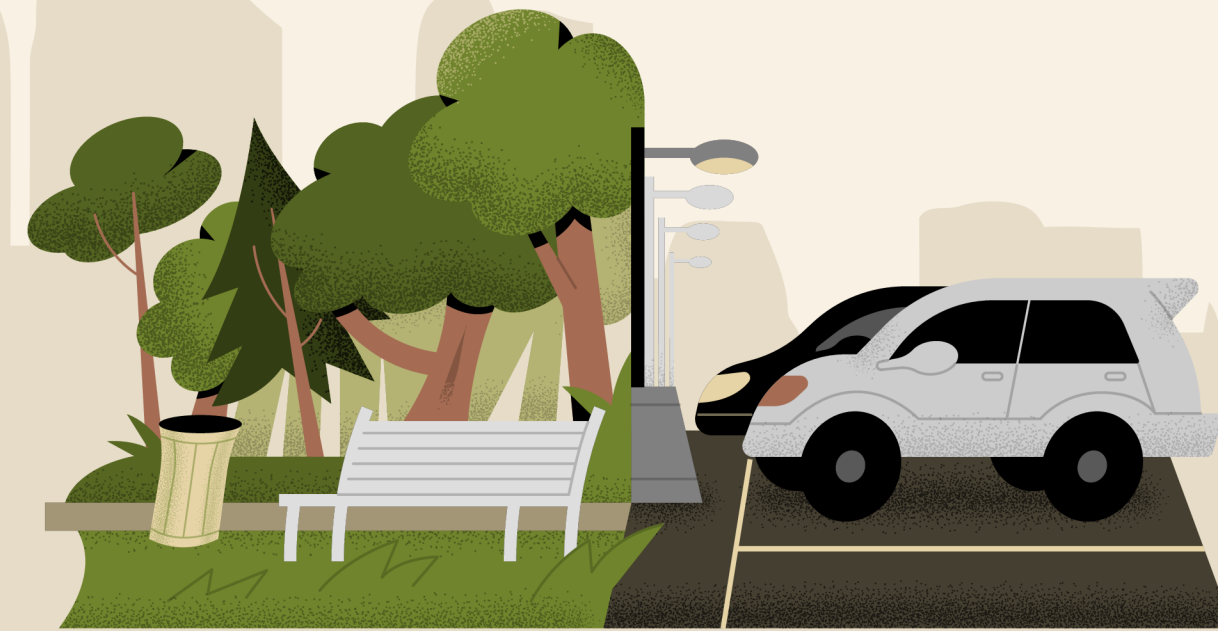
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԻՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ

ՏԻՄ ներկայացուցիչներ

- Հովհաննես Գնոյան - «Բարեկարգում և կանաչապատում»
- Վիլեն Ավետիսյան - «Գյուղատնտեսության և շրջակա միջավայրի պահպանություն» բաժին
- Գևորգ Գրիգորյան - «Բնակարանային կոմունալ վարչություն»
- Նարեկ Վարդանյան - «Բարեկարգում» տնօրինություն
- Նիկոլայ Նիկողոսյան - «Բարեկարգում» տնօրինություն

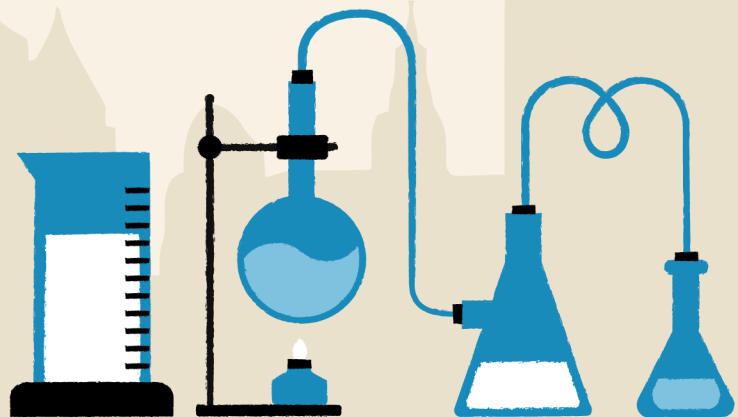

ՏԻՄ մարմինների դերը օդի աղտոտվածության կառավարման գործում

- Համայնքում օդի աղտոտվածության վերահսկման համար առանձին պատասխանատու ստորաբաժանում կամ մասնագետ առկա չէ:
- Օդի որակի մշտադիտարկման կայանի ձեռքբերումը այժմ համայնքի ծրագրերում ներառված չէ:
- Բնապահպանական հիմնական աշխատանքները կենտրոնացած են կանաչապատման և աղբահանության կազմակերպման վրա:
- Համայնքում պարբերաբար իրականացվում են ծառատնկման և բարեկարգման ծրագրեր:
- ՏԻՄ ներկայացուցիչները պատրաստ են համագործակցել համայնքի երիտասարդների հետ

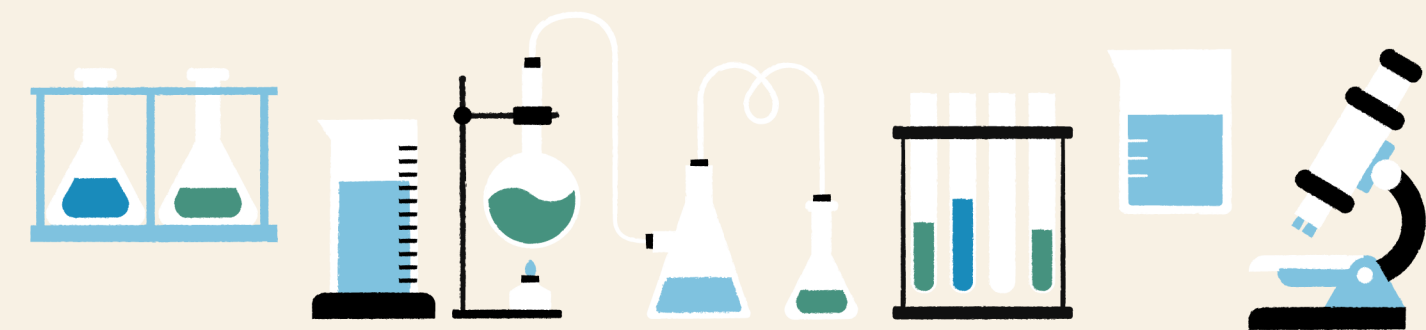

ԱՅՑ «ՀԻԴՐՈՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

«Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ, ՄՕՈՄ ծառայության պետ՝ Գոհար Հակոբյան «Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ, տնօրենի տեղակալ՝ Գայանե Շահնազարյան

Ինչպե՞ս է Հայաստանում գնահատվում օդի որակը

- Հայաստանում օդի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է ստացիոնար և շարժական դիտակետերի միջոցով:
- Հանրապետությունում գործում են 15 ստացիոնար դիտակայաններ և 191 պասիվ դիտակետեր:
- Օդի որակի գնահատման համար կիրառվում են ակտիվ և պասիվ մոնիթորինգի մեթոդներ:
- Վաղարշապատ համայնքում մշտադիտարկման կայաններ չկան, ինչը դժվարացնում է օդի աղտոտվածության մակարդակի ճշգրիտ գնահատումը:

Վաղարշապատ համայնքում իրականացված ուսումնասիրությունը

Համայնքում օդի որակի գնահատումն իրականացվել է պասիվ նմուշառման մեթոդով:

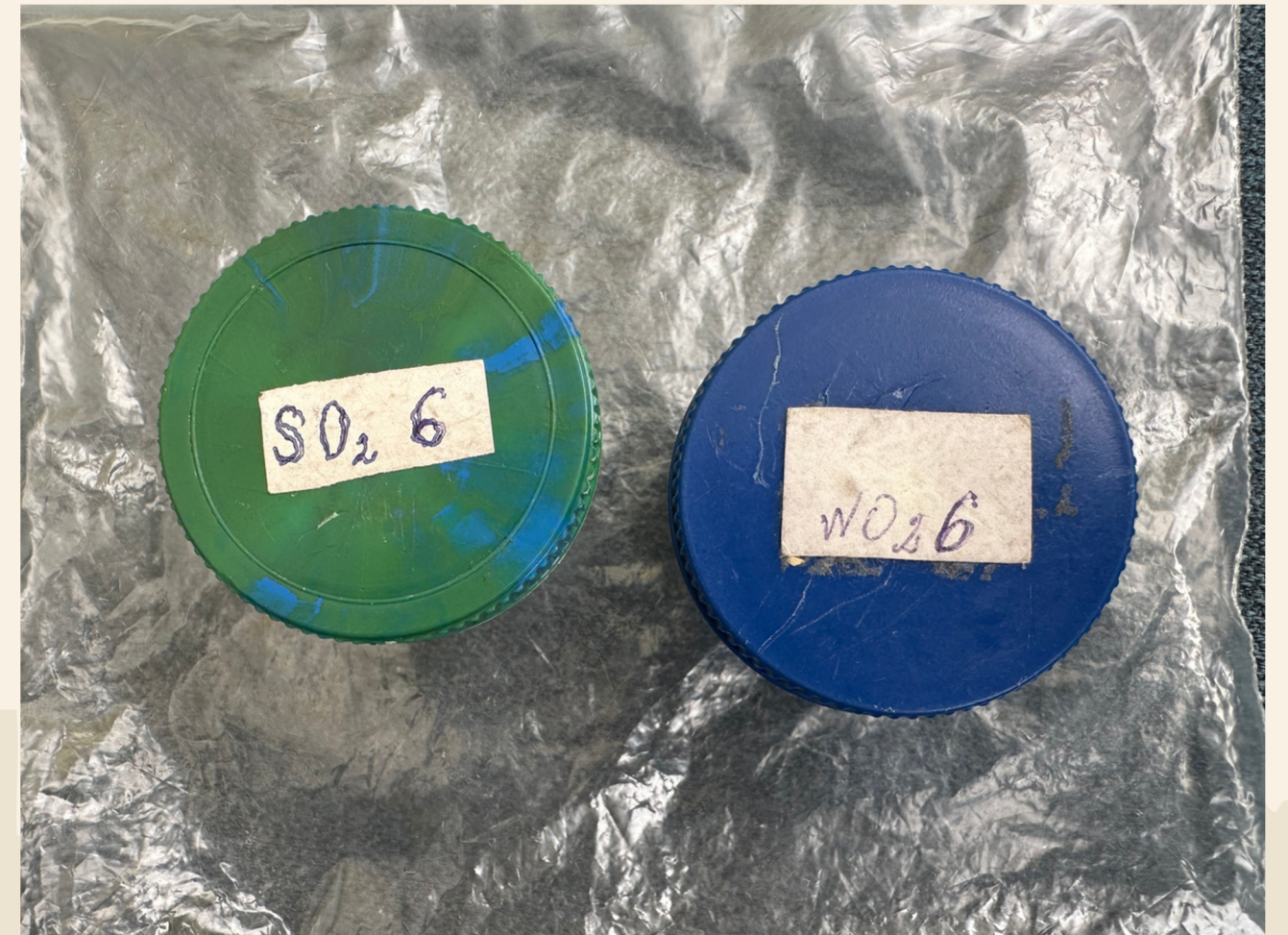
Ուսումնասիրվել են օդի հիմնական աղտոտիչներից՝

- Ազոտի երկօքսիդը (NO_2)
- Ծծմբի երկօքսիդը (SO_2)

Ստացված տվյալները համեմատվել են սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների (ՍԹԿ) հետ:

ՊԱՍԻՎ ՆՄՈՒՇԱՌԻՉԻ ՏԵՂԱԴՐՈՒՄ

ՓՈՐՁԱՐԿՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգ		
Պասիվ նմուշառում		
Նմուշառման սկիզբ՝ մայիսի 30, 2026թ.		«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ
Նմուշառման ավարտ՝ հունիսի 4, 2026թ.		
Արդյունքների տրման ամսաթիվ՝ հունիսի 9, 2026թ.		
Նմուշի մատրիցա՝ օդ		
Փորձարկման արդյունքներ		
Նմուշի անվանումը	Միջին օրական կոնցենտրացիա, մգ/մ ³	
	Ծծմբի երկօքսիդ (ՍԹԿմիջ.օր = 0.05 մգ/մ ³)	Ազոտի երկօքսիդ (ՍԹԿմիջ.օր = 0.04 մգ/մ ³)
PS6- դպրոցի տարածք	0,0262	0,0137
ՍԹԿ-սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա:		
Արդյունքները վերաբերում են միայն փորձարկված նմուշներին:		

ՀԱՐՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հարցմանը մասնակցել է շուրջ 200 մարդ:

- 55%-ը օդի աղտոտվածության մակարդակը գնահատել է բարձր:
- 69%-ը հիմնական աղբյուր է համարել ավտոմեքենաների արտանետումները:
- 64.5%-ը նշել է շինարարական աշխատանքները:
- 64.5%-ը նշել է աղբի այրումը:
- 32%-ը նշել է արտադրական ձեռնարկությունները:
- Հարցվածների գրեթե կեսը պատրաստ է մասնակցել բնապահպանական միջոցառումներին:
- Երիտասարդների շուրջ 90%-ը հետաքրքրված է օդի աղտոտվածության կանխարգելման նախաձեռնություններով:

Սա վկայում է համայնքում բնապահպանական նախաձեռնությունների իրականացման համար բարձր հանրային ներուժի մասին:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Քննարկել Արմավիրի մարզում սանիտարական աղբավայրի ստեղծման կամ հարակից մարզերի հետ համատեղ նման ենթակառուցվածքների զարգացման հնարավորությունը՝ թափոնների կառավարման համակարգի բարելավման նպատակով:
- Զարգացնել հեծանվային և հետիոտնային ենթակառուցվածքները, ինչպես նաև դիտարկել «մեքենայից ազատ օր» նախաձեռնության ներդրման հնարավորությունը՝ տրանսպորտային արտանետումների նվազեցման և առողջ ապրելակերպի խթանման նպատակով:
- Ապահովել Վաղարշապատ համայնքում օդի որակի մշտադիտարկման կայանի տեղադրում և շարունակական տվյալների հրապարակում՝ բնակիչների իրազեկվածությունը բարձրացնելու նպատակով:
- Ընդլայնել և պահպանել համայնքի կանաչ տարածքները՝ ծառատունկի, նոր պուրակների ստեղծման և առկա կանաչ գոտիների խնամքի միջոցով: Հատուկ ուշադրություն դարձնել փոշին և վնասակար մասնիկները կլանող ծառատեսակների տնկմանը, օրինակ՝ սոսի, թեղի, հացենի, թթենի և կաղնի, որոնք կարող են նպաստել օդի որակի բարելավմանն ու համայնքի էկոլոգիական կայունության ամրապնդմանը:

- Կազմակերպել հանրային իրազեկման արշավներ օդի աղտոտվածության ազդեցությունների, շրջակա միջավայրի պահպանության և էկոլոգիապես պատասխանատու վարքագծի վերաբերյալ:
- Խթանել երիտասարդների մասնակցությունը՝ աջակցելով նրանց կամավորական նախաձեռնություններին, ինչպիսիք են ծառատունկը, աղբահավաքը և իրազեկման արշավները սոցիալական հարթակներում:
- Խստացնել շինարարական աշխատանքների վերահսկողությունը՝ սահմանելով փոշու և շինարարական թափոնների կառավարման հստակ պահանջներ և դրանց արդյունավետ վերահսկման մեխանիզմներ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

GREEN THINKERS

EmpowerYouth

«Էջմիածնի երիտասարդների տուն» բաց
երիտասարդական կենտրոն

